

OGÓLNE KRYTERIA OCENIANIA DLA KLASY VI

MÓWIENIE

Na poziomie podstawowym uczeń:

- ◆ jako nadawca i odbiorca komunikatu buduje spójne, logiczne wypowiedzi, posługując się poprawnym, odpowiednio dobranym słownictwem,
- ◆ formułuje pytania i odpowiada odpowiednio do sytuacji komunikacyjnej,
- ◆ uczestniczy w dyskusji,
- ◆ przedstawia logiczne argumenty,
- ◆ stosuje się do zasad kulturalnej dyskusji,
- ◆ opowiada, stosując różnego rodzaju wypowiedzenia,
- ◆ wzbogaca opowiadanie, wprowadzając dialog,
- ◆ opisuje swoje przeżycia w danej sytuacji, nazywa przeżycia wewnętrzne bohatera lektury,
- ◆ charakteryzuje bohatera, ocenia jego postępowanie,
- ◆ wygłasza z pamięci teksty poetyckie i prozatorskie, stosując się do zasad interpunkcji oraz intonacji zdaniowej,
- ◆ świadomie korzysta z niewerbalnych środków komunikacji i wzbogaca nimi komunikat werbalny,
- ◆ stara się zachować poprawność językową i stylistyczną wygłaszanych komunikatów.

Na poziomie ponadpodstawowym uczeń:

- ◆ świadomie uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej,
- ◆ buduje spójne, poprawne pod względem językowym wypowiedzi, zróżnicowane stylistycznie w zależności od intencji nadawcy i rodzaju adresata,
- ◆ umiejętnie korzysta z bogatego zasobu słownictwa,
- ◆ aktywnie uczestniczy w dyskusji na podany temat,
- ◆ uzasadnia swoje stanowisko przez logiczne, przekonujące argumenty poparte odpowiednimi przykładami,
- ◆ przejawia szczególną dbałość o przestrzeganie zasad kulturalnej dyskusji,
- ◆ ubarwia opowiadanie dialogiem, opisem przeżyć wewnętrznych i monologiem wewnętrznym postaci,
- ◆ za pomocą odpowiedniego słownictwa pośrednio i bezpośrednio charakteryzuje bohatera, analizuje i ocenia jego postawę, biorąc pod uwagę motywy działania i odwołując się do systemu uniwersalnych wartości moralnych,
- ◆ wygłaszając teksty z pamięci, podejmuje próbę interpretacji głosowej, stosuje pauzę, dobiera odpowiednią barwę i ton głosu, zaznacza akcenty logiczne,
- ◆ wykorzystuje odpowiednio dobrane środki komunikacji niewerbalnej, dbając, aby intencja nadawcy oraz cel komunikatu językowego były czytelne dla adresata,
- ◆ stosuje normy językowe, dba o poprawność stylistyczną komunikatu, dokonuje autokorekty wygłaszanego tekstu.

CZYTANIE

Na poziomie podstawowym uczeń:

- ◆ czyta ze zrozumieniem na poziomie semantycznym i krytyczno-twórczym odpowiednio dobrane teksty literackie,
- ◆ rozróżnia narrację pierwszo- i trzecioosobową,
- ◆ analizuje zależności między użytymi w utworze środkami stylistycznymi a jego treścią,
- ◆ wyróżnia postać mówiącą w różnych gatunkach i rodzajach literackich,
- ◆ rozróżnia pojęcia *fabuła*, *akcja*, *wątek*,
- ◆ wyróżnia rodzaje powieści i opowiadania,
- ◆ formułuje wnioski na podstawie treści wybranych z utworu epickiego i poetyckiego,
- ◆ odczytuje takie teksty kultury, jak: obraz, plakat, komiks, rzeźba,
- ◆ zauważa podobieństwa i różnice między utworem literackim a jego adaptacją filmową lub teatralną,
- ◆ dostrzega różnice w realizacji tego samego tematu lub motywu w różnych dziedzinach sztuki i w różnych formach wypowiedzi artystycznej,
- ◆ dostrzega mechanizmy oddziaływania reklamy na odbiorcę, tworzy własne reklamy.

Na poziomie ponadpodstawowym uczeń:

- ◆ czyta różne teksty literackie na poziomie krytyczno-twórczym,
- ◆ rozumie funkcję użytych w utworze środków stylistycznych, odczytuje znaczenie przenośne i symboliczne odpowiednio dobranego tekstu poetyckiego i prozatorskiego,
- ◆ analizuje znaczenie postaci mówiącej w tekście,
- ◆ badając strukturę świata przedstawionego, posługuje się terminami *fabuła*, *akcja*, *wątek*,
- ◆ wyróżnia cechy opowiadania i różnych rodzajów powieści,
- ◆ na podstawie analizy treści utworów poetyckich i prozatorskich odkrywa podstawowe prawa dotyczące człowieka i otaczającego go świata,
- ◆ analizuje i odczytuje odpowiednio dobrane teksty kultury na poziomie krytyczno-twórczym,
- ◆ porównuje utwory literackie z ich adaptacją filmową lub teatralną,
- ◆ bada zależności między tworzywem wypowiedzi artystycznej a realizacją tego samego tematu lub motywu w różnych dziedzinach sztuki,
- ◆ wypowiada opinie na temat reklam i wyjaśnia werbalne oraz niewerbalne mechanizmy oddziaływania reklamy na odbiorcę.

SŁUCHANIE

Na poziomie podstawowym uczeń:

- ◆ słucha i rozumie wypowiedzi swoich kolegów jako aktywny uczestnik sytuacji komunikacyjnej,
- ◆ dokonuje przekładu intersemiotycznego wysłuchanego komunikatu na np. scenkę dramatyczną, ilustrację do tekstu, piosenkę, słuchowisko, utwór poetycki.

Na poziomie ponadpodstawowym uczeń:

- ◆ analizuje przenośny sens wysłuchanego tekstu,
- ◆ dokonuje przekładu intersemiotycznego wysłuchanego komunikatu, tworzy własne utwory inspirowane innym wysłuchanym tekstem.

PISANIE

Na poziomie podstawowym uczeń:

- ◆ tworzy dłuższe wypowiedzi za pomocą zdań pojedynczych i złożonych, poprawne pod względem językowym i stylistycznym,
- ◆ tworzy teksty informacyjne oraz teksty o charakterze instrukcji,
- ◆ wprowadza dialog do tekstu narracyjnego,
- ◆ redaguje opowiadanie odtwórcze i twórcze (wkomponowuje w nie opis przedmiotu, miejsca i cech bohatera, stosując odpowiednie słownictwo), podanie, życiorys, prostą notatkę,
- ◆ wypełnia druki urzędowe i pocztowe,
- ◆ podejmuje próby spójnego opisu dzieła plastycznego,
- ◆ streszcza tekst w porządku chronologicznym i relacjonuje wydarzenia przedstawione w utworze,
- ◆ podejmuje próby opisu postaci rzeczywistej lub literackiej, uwzględniając jej cechy charakteru i osobowości,
- ◆ sporządza plan wypowiedzi,
- ◆ stosuje zasady estetyki, graficznej organizacji tekstu oraz poprawności ortograficznej i interpunkcyjnej redagowanych wypowiedzi.

Na poziomie ponadpodstawowym uczeń:

- ◆ tworzy wypowiedzi zróżnicowane stylistycznie w zależności od intencji nadawcy, rodzaju odbiorcy komunikatu oraz sytuacji komunikacyjnej,
- ◆ stosuje słownictwo odpowiednie dla rodzaju i celu wypowiedzi,
- ◆ wzbogaca tekst dialogiem charakteryzującym bohatera, wprowadza w dialog słowa narratora dystansującego się wobec wypowiedzi i działań bohaterów,
- ◆ redaguje opowiadanie twórcze wzbogacone opisem przeżyć wewnętrznych bohatera oraz elementami opisu sytuacji, list oficjalny, różnego rodzaju notatki, sprawozdanie, np. z wycieczki,
- ◆ samodzielnie redaguje opis dzieła plastycznego, uwzględniając jego treści przenośne i symboliczne,
- ◆ charakteryzuje w przemyślany i pełny sposób postać rzeczywistą lub literacką; nazywa cechy charakteru, osobowości, usposobienia bohatera i ocenia jego postawę oraz postępowanie w odniesieniu do wartości etycznych, z uwzględnieniem motywów działania,
- ◆ przejawia dbałość o estetykę zapisu, poprawność językową i stylistyczną, poprawia własne błędy ortograficzne i interpunkcyjne.

SZCZEGÓŁOWE KRYTERIA OCENIANIA DLA KLASY VI

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań kryterialnych na ocenę dopuszczającą.

Ocenę **dopuszczającą** otrzymuje uczeń, który:

MÓWIENIE

- ◆ buduje wypowiedzi na temat,
- ◆ formułuje odpowiednie do sytuacji komunikacyjnej pytania i odpowiedzi,
- ◆ przedstawia swoje zdanie w dyskusji,
- ◆ zna zasady kulturalnej rozmowy,
- ◆ stosuje w opowiadaniu wypowiedzenia proste i rozwinięte, pojedyncze i złożone,
- ◆ wprowadza dialog w mowę opowieściową,
- ◆ mówi o swoich przeżyciach w danej sytuacji, nazywa przeżycia bohatera literackiego,
- ◆ nazywa cechy bohatera, wyciąga proste wnioski dotyczące jego postępowania,
- ◆ wygłasza z pamięci teksty poetyckie lub prozatorskie,
- ◆ jako nadawca i odbiorca komunikatu korzysta z niewerbalnych środków wyrazu,
- ◆ stara się stosować do podstawowych zasad poprawności językowej.

CZYTANIE

- ◆ czyta odpowiednio dobrane teksty literackie i rozumie ich treść,
- ◆ rozróżnia narrację pierwszo- i trzecioosobową,
- ◆ rozumie zależność między użytymi w tekście środkami stylistycznymi a jego treścią,
- ◆ wyróżnia postać mówiącą w różnych gatunkach i rodzajach literackich,
- ◆ rozróżnia pojęcia *fabuła*, *akcja*, *wątek*,
- ◆ wie, czym się różni opowiadanie od powieści,
- ◆ dostrzega podobieństwa i różnice między światem przedstawionym w literaturze a rzeczywistością,
- ◆ odczytuje teksty kultury: komiks, obraz, rzeźbę,
- ◆ zauważa podobieństwa i różnice między utworem literackim a jego adaptacją filmową czy teatralną,
- ◆ zauważa w tekście reklamy słownictwo wyrażające perswazję.

SŁUCHANIE

- ◆ słucha wypowiedzi rozmówców,
- ◆ dokonuje przekładu intersemiotycznego wysłuchanego komunikatu, np. wykonuje ilustrację do tekstu, piosenki.

PISANIE

- ◆ buduje dłuższe wypowiedzi za pomocą różnych wypowiedzi pojedynczych i złożonych,
- ◆ wplata dialog w tekst narracyjny,
- ◆ redaguje opowiadanie twórcze i odtwórcze,
- ◆ wypełnia druki urzędowe i pocztowe,
- ◆ opisuje wskazane elementy dzieła plastycznego,
- ◆ streszcza tekst w porządku chronologicznym,
- ◆ nazywa cechy charakteru i osobowości postaci literackiej,
- ◆ komponuje plan wypowiedzi,
- ◆ przestrzega podstawowych zasad poprawności ortograficznej i interpunkcyjnej oraz estetyki redagowanej wypowiedzi.

NAUKA O JĘZYKU

- ◆ stosuje wiedzę językową w zakresie:
 - fonetyki (zna pojęcie głoski i litery; dostrzega różnicę między głoską dźwięczną i bezdźwięczną, nosową i ustną, twardą i miękką, między zapisem a wymową głoski; dzieli wyrazy na sylaby),
 - słownictwa i słowotwórstwa (dopasowuje wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne; potrafi zastosować wybrane związki frazeologiczne pochodzenia biblijnego, mitologicznego, przysłowia; rozumie znaczenie wyrazów; z pomocą nauczyciela wyróżnia części w budowie słowotwórczej wyrazu),
 - fleksji (z pomocą nauczyciela rozpoznaje formę i funkcję odmiennych części mowy; wskazuje nieodmienne części mowy),
 - składni (z pomocą nauczyciela rozpoznaje części zdania, zna ich funkcję składniową; odróżnia zdanie złożone współrzędnie od zdania złożonego podrzędnie).

Ocenę **dostateczną** otrzymuje uczeń, który:

MÓWIENIE

- ◆ uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej,
- ◆ buduje spójne, logiczne wypowiedzi, posługując się poprawnym słownictwem,
- ◆ przedstawia swoje stanowisko w dyskusji, dobierając rzeczowe argumenty,
- ◆ stosuje się do zasad kulturalnej dyskusji,
- ◆ opowiada, stosując różnego rodzaju wypowiedzenia,
- ◆ wzbogaca opowiadanie dialogiem; stosuje opis własnych przeżyć, mówi o przeżyciach bohatera literackiego,
- ◆ charakteryzuje bohatera literackiego, formułuje ocenę jego postępowania,
- ◆ wygłasza teksty poetyckie i prozatorskie, stosując się do zasad poprawnej artykulacji oraz intonacji i zwracając uwagę na warstwę znaczeniową tekstu,
- ◆ świadomie korzysta z niewerbalnych środków komunikacji, takich jak gest, mimika twarzy, intonacja, pauza, dostosowując je do rodzaju komunikatu, jego odbiorców, celu wypowiedzi,
- ◆ stosuje zasady poprawności językowej i stylistycznej, tak aby jego wypowiedzi były zrozumiałe dla odbiorcy.

CZYTANIE

- ◆ czyta ze zrozumieniem teksty literackie na poziomie semantycznym i samodzielnie rozwiązuje niektóre zadania świadczące o rozumieniu tekstu na poziomie krytycznym,
- ◆ analizuje zależność między użytymi w utworze środkami stylistycznymi a jego treścią,
- ◆ wyjaśnia pojęcia *fabuła*, *akcja*, *wątek*,
- ◆ wyróżnia rodzaje powieści,
- ◆ wnioskuje na temat otaczającej go rzeczywistości oraz miejsca człowieka w świecie na podstawie wybranych tekstów literackich,
- ◆ odczytuje plakat,
- ◆ dostrzega zależności między dziełem literackim a jego adaptacją,
- ◆ zauważa różnice w realizacji tego samego tematu i motywu w różnych dziedzinach sztuki oraz w różnych formach wypowiedzi artystycznej,
- ◆ dostrzega mechanizmy oddziaływania reklamy na jej odbiorcę.

SŁUCHANIE

- ◆ uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej przez uważne słuchanie wypowiedzi rozmówców,
- ◆ dokonuje przekładu intersemiotycznego wysłuchanego komunikatu na taką formę, jak: słuchowisko, scenka dramatyczna itp.

PISANIE

- ◆ stara się zachować poprawność językową i stylistyczną dłuższych wypowiedzi zbudowanych za pomocą różnych typów wypowiedzeń,
- ◆ konstruuje teksty informacyjne oraz teksty o charakterze instrukcji,
- ◆ redaguje podanie, życiorys, samodzielną prostą notatkę,
- ◆ za pomocą odpowiedniego słownictwa wkomponowuje opis przedmiotu, miejsca, cech bohatera w opowiadanie twórcze lub odtwórcze,
- ◆ podejmuje próby spójnego opisu dzieła plastycznego,
- ◆ niezależnie od budowy utworu streszcza tekst w porządku chronologicznym, szczegółowo relacjonuje przedstawione wydarzenia,
- ◆ podejmuje próbę opisu postaci rzeczywistej lub literackiej, uwzględniając jej cechy charakteru i osobowości,
- ◆ stosuje zasady estetyki, graficznej organizacji tekstu oraz poprawności ortograficznej i interpunkcyjnej redagowanych wypowiedzi.

NAUKA O JĘZYKU

- ◆ stosuje wiedzę językową w zakresie:
 - fonetyki (dzieli wyrazy na litery i głoski, rozpoznaje głoski dźwięczne, bezdźwięczne, ustne, nosowe, twarde, miękkie; dzieli wyrazy na sylaby i potrafi przenieść wyraz do następnej linijki zgodnie z obowiązującymi zasadami; dostrzega różnicę między zapisem a wymową głosek),
 - słownictwa i słowotwórstwa (posługuje się słownictwem bliskoznacznym, wyrazami przeciwstawnymi, wybranymi związkami frazeologicznymi pochodzenia biblijnego i mitologicznego, przysłowiami; rozumie znaczenie

wyrazów; wyjaśnia sens niektórych neologizmów i archaizmów; zna pojęcia *wyraz podstawowy* i *pochodny*; wyróżnia podstawę słowotwórczą, formant, rdzeń),

- fleksji (rozpoznaje w wypowiedzeniu odmienne i nieodmienne części mowy, rozpoznaje formę odmiennych części mowy),
- składni (rozpoznaje części zdania; wyróżnia w zdaniu orzeczenie imienne i czasownikowe; zna rodzaje podmiotu; odróżnia zdania złożone podrzędnie i współrzędnie, spójnikowo i bezspójnikowo).

Ocenę **dobrą** otrzymuje uczeń, który:

MÓWIENIE

- ◆ świadomie uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej,
- ◆ buduje spójne i poprawne pod względem językowym wypowiedzi, zróżnicowane stylistycznie w zależności od intencji nadawcy oraz adresata,
- ◆ uczestniczy w dyskusji na podany temat, przedstawia logiczne, rzeczowe argumenty poparte odpowiednimi przykładami i stosuje perswazję językową nieprzekraczającą granic kulturalnej rozmowy, tak aby przekonać pozostałych jej uczestników do przyjęcia jego stanowiska,
- ◆ wzbogaca wypowiedzi o niewerbalne środki wyrazu, dobrane odpowiednio do sytuacji komunikacyjnej,
- ◆ stosuje w swoich wypowiedziach dialog, opis przeżyć wewnętrznych,
- ◆ charakteryzuje bohatera literackiego; ocenia jego postawy i postępowanie, uwzględniając motywy działania,
- ◆ wygłaszając tekst poetycki lub prozatorski, stosuje pauzę, dobiera odpowiednio barwę i ton głosu, zaznacza akcenty logiczne, tak aby zwrócić uwagę odbiorcy na warstwę znaczeniową utworu,
- ◆ zwraca uwagę na poprawność językową i stylistyczną swoich wypowiedzi.

CZYTANIE

- ◆ czyta różne teksty literackie na poziomie krytyczno-twórczym,
- ◆ rozumie funkcję użytych w utworze środków stylistycznych oraz znaczenie postaci mówiącej w tekście,
- ◆ posługuje się terminami *fabuła*, *akcja*, *wątek*,
- ◆ wyróżnia cechy różnych rodzajów powieści i opowiadania,
- ◆ na podstawie analizy utworów literackich odkrywa podstawowe prawa dotyczące człowieka i otaczającego świata,
- ◆ analizuje treści pozaliterackich tekstów kultury,
- ◆ porównuje utwory literackie z ich adaptacją filmową lub teatralną,
- ◆ dostrzega zależność między realizacją tematu dzieła a jego tworzywem,
- ◆ wypowiada opinie na temat reklam i dostrzega werbalne oraz niewerbalne mechanizmy oddziaływania na odbiorcę.

SŁUCHANIE

- ◆ analizuje przenośny sens wysłuchanego tekstu,
- ◆ dokonuje w dowolnej formie przekładu intersemiotycznego wysłuchanego komunikatu.

PISANIE

- ◆ konstruuje wypowiedzi zróżnicowane stylistycznie w zależności od intencji nadawcy, odbiorcy komunikatu oraz sytuacji komunikacyjnej,
- ◆ stosuje słownictwo odpowiednie do rodzaju i celu wypowiedzi,
- ◆ wzbogaca tekst dialogiem charakteryzującym bohatera,
- ◆ redaguje opowiadanie twórcze z elementami opisu przeżyć wewnętrznych bohatera, notatkę, sprawozdanie,
- ◆ opisując dzieło plastyczne, zauważa jego sens przenośny,
- ◆ charakteryzuje postać literacką lub rzeczywistą, nazywa cechy jej charakteru, osobowości i usposobienia, zauważa motywy działania,
- ◆ dba o estetykę zapisu, poprawność językową i stylistyczną redagowanego tekstu.

NAUKA O JĘZYKU

- ◆ umiejętnie stosuje wiedzę językową w zakresie:
 - fonetyki (dostrzega różnicę między wymową a zapisem głosek, oznacza miękkość głoski przez znak zmiękczenia oraz *Ń*),
 - słownictwa i słowotwórstwa (dobiera odpowiednio słownictwo bliskoznaczne w wypowiedzi w celu uniknięcia powtórzeń; stosuje w wypowiedziach pisemnych lub ustnych wyrazy przeciwstawne, związki frazeologiczne i przysłowia, a także powiedzenia związane z regionem; rozumie funkcję neologizmów i archaizmów w tekście, wyjaśnia ich sens; bada budowę słowotwórczą wyrazu; tworzy rodzinę wyrazów; tworzy definicję słowotwórczą wyrazu),
 - fleksji (rozpoznaje odmienne i nieodmienne części mowy, nazywa je i określa formę gramatyczną, rozumie ich funkcję w zdaniu, poprawnie stosuje je w wypowiedzi, w szczególności formy czasowników zakończonych na *-no*, *-to*, nieregularnie odmieniających się rzeczowników, formy proklityczne i enklityczne zaimków, liczebniki w związku z rzeczownikiem),
 - składni (rozpoznaje części zdania pojedynczego; nazywa typy orzeczenia - imienne i czasownikowe oraz podmiotu - gramatyczny, domyślny, logiczny, zbiorowy; rysuje wykres logiczny zdania pojedynczego; rozróżnia zdania złożone podrzędnie i współrzędnie; stosuje zasady interpunkcji wypowiedzenia pojedynczego i złożonego).

Ocenę **bardzo dobrą** otrzymuje uczeń, który:

MÓWIENIE

- ◆ jako świadomy uczestnik sytuacji komunikacyjnej nawiązuje kontakt, podtrzymuje go oraz dobiera formę komunikatu w zależności od celu wypowiedzi i rodzaju odbiorcy,
- ◆ różnicuje swoje wypowiedzi stylistycznie, dba o ich poprawność językową, korzysta z bogatego słownictwa, stosuje odpowiednio dobrane do sytuacji komunikacyjnej niewerbalne środki wyrazu, aby komunikat stał się w pełni czytelny dla odbiorcy,
- ◆ aktywnie uczestniczy w dyskusji na tematy związane z rzeczywistością oraz dotyczące lektury; wprowadza w temat rozmowy; przekonuje do swojego zdania, udowadniając racje w sposób rzeczowy i logiczny; posługuje się

informacją, cytatem z danego źródła; nawiązuje do wypowiedzi interlokutorów, wyciąga wnioski, dokonuje podsumowania rozmowy, modyfikuje własne poglądy; dba o poprawność językową wypowiedzi oraz o przestrzeganie przez dyskutantów zasad kulturalnej rozmowy,

- ◆ ubarwia wypowiedzi dialogiem, opisem przeżyć wewnętrznych, monologiem wewnętrznym postaci,
- ◆ stosuje charakterystykę bezpośrednią bohatera, wykorzystując bogate słownictwo nazywające cechy; stosuje charakterystykę pośrednią uwzględniającą motywy działania postaci; dokonuje oceny moralnej bohatera w odwołaniu do uniwersalnych wartości etycznych,
- ◆ wygłaszając tekst poetycki lub prozatorski z pamięci, podejmuje próbę jego interpretacji głosowej,
- ◆ dokonuje autokorekty językowej i stylistycznej wygłaszanego komunikatu.

CZYTANIE

- ◆ odczytuje tekst poetycki i prozatorski na poziomie przenośnym i symbolicznym,
- ◆ analizując konstrukcję i warstwę znaczeniową utworu, bierze pod uwagę funkcję osoby mówiącej w tekście,
- ◆ badając strukturę świata przedstawionego, dostrzega mechanizmy rozwoju fabuły, akcji, głównych wątków utworu prozatorskiego,
- ◆ na podstawie analizy utworów literackich podejmuje próbę interpretacji znaczenia i miejsca człowieka w świecie,
- ◆ odczytuje inne odpowiednio dobrane teksty kultury na poziomie krytyczno-twórczym,
- ◆ analizuje treść oraz tworzywo adaptacji filmowej lub teatralnej dzieła literackiego,
- ◆ bada zależność między tworzywem dzieła a realizacją tego samego tematu lub motywu w różnych dziedzinach sztuki,
- ◆ wyjaśnia mechanizmy oddziaływania reklam.

SŁUCHANIE

- ◆ dostrzega przenośny sens wysłuchanego tekstu,
- ◆ tworzy własne utwory inspirowane wysłuchanym tekstem,
- ◆ potrafi sporządzić notatkę w wybranej przez siebie formie na podstawie wysłuchanego tekstu.

PISANIE

- ◆ pisze różnorodne wypowiedzi, dostosowane do sytuacji komunikacyjnej, poprawne pod względem językowym, stylistycznym, ortograficznym oraz interpunkcyjnym,
- ◆ wprowadza do dialogu słowa narratora dystansującego się wobec wypowiedzi i działań bohaterów,
- ◆ pisze opowiadanie twórcze z elementami opisu sytuacji, list oficjalny, notatkę w formie ciągłej, mapy mentalnej, schematu,
- ◆ wyjaśnia treści przenośne i symboliczne oraz konteksty interpretacyjne w opisie dzieła plastycznego,

- ◆ w sposób pełny i przemyślany charakteryzuje postać literacką lub rzeczyswistą, przedstawia wszystkie możliwe motywy jej działania, ocenia postępowanie w odniesieniu do wartości etycznych,
- ◆ poprawia własne błędy językowe i stylistyczne.

NAUKA O JĘZYKU

- ◆ sprawnie stosuje wiedzę językową w zakresie:
 - fonetyki (stosuje wiadomości dotyczące różnicy między zapisem a wymową głosek oraz funkcji głoski *i* w wyrazie),
 - słownictwa i słowotwórstwa (korzysta z bogatego zasobu słownictwa, stosując wyrazy bliskoznaczne; dba o poprawność stylistyczną tekstu; ilustruje wypowiedzi odpowiednio dobranymi związkami frazeologicznymi i przysłowiami; wyjaśnia znaczenie wyrazów na podstawie ich etymologii; wyjaśnia zmiany znaczenia wyrazów; bada funkcję neologizmów i archaizmów w tekście; analizuje budowę słowotwórczą wyrazu; porządkuje rodziny wyrazów),
 - fleksji (poprawnie używa w wypowiedzeniach ustnych i pisemnych form odmiennych i nieodmiennych części mowy, analizuje ich funkcję w zdaniu; dokonuje rozbioru gramatycznego wypowiedzenia pojedynczego),
 - składni (dokonuje analizy logicznej wypowiedzenia pojedynczego; rysuje wykresy logiczne zdań pojedynczych z różnymi typami orzeczeń i podmiotów, schematy wypowiedzeń złożonych współrzędnie i podrzędnie; rozpoznaje i konstruuje zdania bezpodmiotowe; dba o poprawność interpunkcyjną wypowiedzeń pojedynczych i złożonych).

Ocenę **celującą** otrzymuje uczeń, który:

MÓWIENIE

- ◆ buduje twórcze, bezbłędne pod względem językowym, dostosowane do sytuacji komunikacyjnej wypowiedzi, w których się swobodnie posługuje werbalnymi i niewerbalnymi środkami wyrazu,
- ◆ rozpoczyna i podtrzymuje dyskusję na tematy związane z lekturą; rzeczowo, z zachowaniem zasad kulturalnej rozmowy ocenia stanowiska dyskutantów i podaje propozycje rozwiązania problemów,
- ◆ swobodnie się posługuje różnymi formami opowiadania i opisu,
- ◆ w sposób pełny i logiczny charakteryzuje bohatera lektury,
- ◆ wygłaszając tekst z pamięci, dokonuje jego interpretacji głosowej.

CZYTANIE

- ◆ odczytuje sens utworów poetyckich, prozatorskich i innych dzieł kultury (również spoza listy lektur przewidzianej programem nauczania) na poziomie krytyczno-twórczym, uwzględniając ich strukturę i treści przenośne oraz symboliczne; odwołuje się do kontekstów kulturowych.

SŁUCHANIE

- ◆ analizuje i wykorzystuje w nowych sytuacjach komunikacyjnych informacje wybrane z wysłuchanego tekstu,
- ◆ analizuje i interpretuje przenośny sens wysłuchanego tekstu artystycznego.

PISANIE

- ◆ swobodnie się posługuje wszystkimi przewidzianymi w programie formami wypowiedzi pisemnej, a ponadto tworzy własne teksty, ciekawe pod względem treści i stylu, bezbłędne językowo,
- ◆ formułuje wypowiedzi na temat przeczytanych lektur (także spoza listy lektur przewidzianych programem nauczania).

NAUKA O JĘZYKU

- ◆ świadomie stosuje wiedzę językową w zakresie treści przewidzianych programem nauczania fonetyki, słownictwa i słowotwórstwa, fleksji oraz składni; przestrzega norm poprawnościowych w formułowanych wypowiedziach,
- ◆ samodzielnie poszerza wiedzę językową o treści spoza programu nauczania w klasie VI.

PRZYKŁADOWE KRYTERIA OCENY

kryteria oceny listu otwartego	punktacja
<p style="text-align: center;">temat</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ wypowiedź precyzyjnie przedstawia temat ◆ rozwinięcie zawiera: <ul style="list-style-type: none"> - podanie celu wypowiedzi - wezwanie do działania - co najmniej dwa przekonujące argumenty 	<p>0-1</p> <p>0-1</p> <p>0-1</p> <p>0-1</p>
<p style="text-align: center;">kompozycja</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ tekst zawiera odpowiednio rozmieszczone informacje o nadawcy i adresacie, miejscu i czasie napisania listu (nagłówek, podpis, data i miejscowość) ◆ tekst właściwy ma kompozycję trójdzielną (część wstępna, rozwinięcie, zakończenie) 	<p>0-1</p> <p>0-1</p>
<ul style="list-style-type: none"> ◆ poszczególne części listu (poprzedzone wcięciami akapitowymi) są ze sobą powiązane treściowo 	<p>0-1</p>
<p style="text-align: center;">język i styl</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ słownictwo jest poprawne ◆ uczeń stosuje się do norm gramatycznych ◆ styl wypowiedzi jest dostosowany do sytuacji komunikacyjnej (formuły wstępu i zakończenia, zwroty podtrzymujące kontakt z odbiorcą wypowiedzi) 	<p>0-1</p> <p>0-4 błędów - 2 pkt</p> <p>5 błędów - 1 pkt</p> <p>6 błędów - 0 pkt</p> <p>0-1</p>
<p style="text-align: center;">zapis</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ ortografia jest poprawna ◆ interpunkcja jest poprawna ◆ zapis jest czytelny 	<p>0-1 błąd - 2 pkt</p> <p>2 błędy - 1 pkt</p> <p>3 błędy - 0 pkt</p> <p>0-4 błędy - 1 pkt</p> <p>5 błędów - 0 pkt</p> <p>0-1</p>
suma punktów	15 pkt

kryteria oceny oceny przemówienia	punktacja
<p style="text-align: center;">temat</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ wypowiedź dokładnie wyczerpuje temat ◆ rozwinięcie zawiera podanie celu wypowiedzi i okoliczności wygłoszenia przemówienia 	<p>0-1</p> <p>0-1</p>
<p style="text-align: center;">kompozycja</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ tekst właściwy ma kompozycję trójdzielną (część wstępna, rozwinięcie, zakończenie) ◆ poszczególne części pracy są ze sobą powiązane treściowo 	<p>0-1</p> <p>0-1</p>
<p style="text-align: center;">język i styl</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ słownictwo jest poprawne ◆ uczeń stosuje się do norm gramatycznych ◆ styl wypowiedzi jest dostosowany do sytuacji komunikacyjnej (formuły wstępu i zakończenia, bezpośrednie zwroty do odbiorcy wypowiedzi) 	<p>0-1</p> <p>0-4 błędy - 2 pkt</p> <p>5 błędów - 1 pkt</p> <p>6 błędów - 0 pkt</p> <p>0-1</p>
<p style="text-align: center;">zapis</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ ortografia jest poprawna ◆ interpunkcja jest poprawna ◆ zapis jest czytelny 	<p>0-1 błąd - 2 pkt</p> <p>2 błędy - 1 pkt</p> <p>3 błędy - 0 pkt</p> <p>0-4 błędy - 1 pkt</p> <p>5 błędów - 0 pkt</p> <p>0-1</p>
suma punktów	12 pkt